
Розділ 2

Мистецтвознавство

Part 2

Art Criticism

■ <https://doi.org/10.31516/2410-5325.065.06>

УДК 371.2:78 (477)

Т. В. Большакова, заслужений діяч мистецтв України, професор,
Харківська державна академія культури, м. Харків

bolshakova777@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7107-5083>

ТВОРЧА ПОСТАТЬ А. П. ГАЙДЕНКА В МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ¹

Проаналізовано композиторський доробок А. П. Гайденка. З'ясовано значення його діяльності як провідного представника сучасної харківської композиторської школи. Доведено непересічну роль композитора в процесі творчого поєднання народно-музичних й академічних традицій в інструментальному, хоровому, оркестровому виконавстві. На основі багаторічного творчого спілкування з композитором та аналізу його різнопланових творів надано характеристику музичних уподобань митця.

Ключові слова: *А. П. Гайденко, музична культура України, композиторська творчість, музичний фольклор, оркестрова, камерна, хорова, вокальна музика.*

Т. В. Большакова, заслуженный деятель искусств Украины, профессор,
Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ТВОРЧЕСКАЯ ФИГУРА А. П. ГАЙДЕНКО В МУЗЫКАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЕ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ

Проанализировано композиторское творчество А. П. Гайденко. Показано значение его деятельности как ведущего представителя современной харьковской композиторской школы. Доказана значимость роли композитора в процессе творческого объединения народно-музыкальных и академических традиций в инструментальном, хоровом, оркестровом исполнительстве. На основе многолетнего творческого общения с композитором и анализа его разноплановых сочинений создана характеристика его музыкальных предпочтений.

Ключевые слова: *А. П. Гайденко, музыкальная культура Украины, композиторское творчество, музыкальный фольклор, оркестровая, камерная, вокальная, хоровая музыка.*

¹ This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

T. V. Bolshakova, Honoured Artist of Ukraine, Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

CREATIVE PERSONALITY OF A. HAIDENKO IN THE MUSIC CULTURE OF MODERN UKRAINE

Problem statement. There is an emphasis on an issue to folklore in the music culture of Ukraine. Now practically all leading artists find inspiration in folklore. Among these artists there is a bright figure from Kharkiv. This is a composer Anatolii Haidenko — a representative of senior generation of composers.

The aim of the article is to reveal the creative personality of composer's style of A. Haidenko and find out a place and value of this artist in the modern Ukrainian music culture.

Research methodology. Interdisciplinary methodology that is based on the co-operation of general academic (systems analysis, deductive method) and special (historical and cultural, competence) methods and approaches is used in the article.

Results. The development of A. Haidenko as a musician and composer took place under the long-term influence of bright representatives of Kharkiv folk-instrumental, music and theoretical and composer's schools.

There is a row of bright works of the widest spectrum in the artistic «luggage» of A. Haidenko: orchestral and choral opuses, chamber music and works for academic instruments — piano, violin, violoncello, French horn, and guitar.

The basic part of A. Haidenko's «composer luggage» is presented by different-genre compositions for folk instruments. The important characteristic feature of composer works of A. Haidenko is deep working and the comprehension of ancient Ukrainian folklore and immersion in music traditions of other people — nearby and remote from Ukraine. A. Haidenko masterly applies both musical folklore and modern vaudeville-jazz intonations, harmonies and rhythms.

Novelty. An attempt is made to describe the artistic preference and composer's «luggage» of A. Haidenko. The value of his activity as a leading representative of modern Kharkiv composer's school is found out. The outstanding role of a composer in the process of creative combination of folk-music and academic traditions in the instrumental, choral, orchestral performance has been demonstrated. The description of A. Haidenko's artistic tastes is given.

The practical significance. The research will serve as a supplement to methodological materials of courses the «Special instrument» «Pedagogical mastery», «Analysis of music», «Music culture», «Methodology of modern musical pedagogics».

Conclusions. The specific nature of composer's activity of A. Haidenko is revealed. It is shown that his composer's style appears in the transformation of folklore intonations, the combination of romantic attitude with difficult modern polyrhythmic and harmonic composer's language. It is found out that composer's language of A. Haidenko is based on voice-frequency basis, and improvisations, that are closely constrained by folk instrumental and song traditions.

Keywords: *A. Haidenko, music culture of Ukraine, composer creative work, musical folklore, chamber, vocal, choral music.*

В останні десятиліття ХХ — на початку ХХІ ст. в музичній культурі України спостерігається дедалі активніше зацікавлення науковців, виконавців і композиторів фольклором, творчого прочитання й перевтілення митцями у власних оригінальних творах як найрізноманітніших музичних фольклорних зразків, так і їхніх інтонаційних, гармонійних особливостей, притаманних фольклору стародавньому, й такому, що виник відносно віднедавно. Саме фольклором надихаються практично всі провідні митці сучасності, серед яких яскравою постаттю є харків'янин Анатолій Павлович Гайденко — представник старшого покоління композиторів, котрий є активною і яскравою творчою особистістю. Це зумовлює **актуальність теми дослідження**, в якому узагальнено характерні творчі ознаки, притаманні композиторським уподобанням митця.

Постановка проблеми. Творча діяльність заслуженого діяча мистецтв України, професора Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського А. Гайденка відома далеко за межами Харкова та України. Митець є членом Національної спілки композиторів України, лауреатом творчих премій ім. Б. М. Лятошинського, ім. І. І. Слатіна, ім. О. С. Масельського, володарем декількох національних музичних премій, а також Першої премії Міжнародного конкурсу композиторів ім. Гр. Китастого в м. Торонто (Канада), нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Численні оркестрові, хорові, камерно-інструментальні, вокальні композиції А. Гайденка презентуються впродовж більше півстоліття на найпрестижніших концертних майданчиках України та зарубіжжя у виконанні відомих музичних колективів і солістів. Серед виконавців його творів були: оркестри під керівництвом В. Гуцала, В. Гнедаша, В. Жорданія, Р. Нігматулліна, Б. Міхеєва, Ю. Алжнева, Ю. Янка та ін., хори під орудою провідних українських хормейстерів П. Муравського, Ю. Кулика, В. Палкіна, В. Ірхи, Л. Красільникової та ін., а також К. Зорич-Кондрацької з Торонто, відомі українські інструменталісти і співаки — Б. Которович, В. Безфамільнов, Д. Агратіна, Т. Баран, А. Семешко, С. Грінченко, В. Мурза, О. Мурза, О. Міщенко, І. Снедков, Є. Черказова, С. Костогрис, Р. Кириченко та ін., музиканти з Казахстану, Білорусі, Молдови, Угорщини, Німеччини, Китаю. Чимало концертних творів автора виконуються в межах програм міжнародних і національних конкурсів виконавців на народних інструментах.

Популярність багатьох творів А. Гайденка і долучення численними музикантами-педагогами й провідними виконавцями до педагогічного та концертного репертуару опусів митця засвідчують нагальну потребу аналізу стилістичних особливостей і значення його творчості в сучасному українському музично-культурному контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Характеристика деяких аспектів композиторського набутку А. Гайденка у творах для баяна (акордеона) надана в публікаціях (Башмакова і Мушинський, 2017), (Большакова, 2007), (Єрьоменко, 2018), (Пташенко, 2018). Творчий доробок А. Гайденка проаналізовано також і в контексті висвітлення загальних тенденції в баянній та акордеонній творчості сучасних українських композиторів (Дякунчак і Душний, 2016); (Дяченко, 2012); (Нижник, 2009). Творчість А. Гайденка побіжно віддзеркалюється і в контексті вирішення дослідниками інших проблем, зокрема у сферах хорового (Вербицька-Шокот, 2007), бандурного (Дуфанець, 2016) репертуару, виконавства на цимбалах (Баран, 2008), або висвітлення творчих портретів відомих музикантів, які безпосередньо контактували з А. Гайденком (Мартинюк, 2013); (Рощенко-Авер'янова, 2013). Окремі фрагменти творчого шляху композитора набули відображення в статтях у періодичних і спеціальних музичних виданнях (Гуцал, 1997); (Имханицкий, 1999); (Рудакова, 1998); (Черкашина і Гейвандова, 1981); (Юферова, 1985). Основні етапи творчої біографії А. Гайденка висвітлені у двох публікаціях А. Семешка (А. Семешко, 2010, 2017). У першій з них — розгорнутому інтерв'ю з митцем, висвітлюються, зокрема, деякі особливості його композиторського стилю.

Наведені вище публікації присвячені розкриттю окремих ознак композиторського доробку А. Гайденка методом вибіркового аналізу його творів, проте комплексної характеристики творчості А. Гайденка бракує й досі.

Мета статті — виявити характерні творчі особливості композиторського стилю А. Гайденка і з'ясувати місце й значення постаті митця в сучасній українській музичній культурі. Особисте багаторічне професійне і дружнє неформальне спілкування автора цього дослідження з митцем, багаторазове відвідання концертів, на яких виконувалися його найрізноманітніші оркестрові, хорові, пісенні, камерно-інструментальні опуси, ознайомлення студентів із творами майстра в процесі занять у класі спеціального інструмента сприяло поєднанню виконавського, слухачького й педагогічного досвіду під час роботи над темою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення А. Гайденка як музиканта й композитора відбувалося під багаторічним впливом яскравих представників харківської народно-інструментальної, музично-теоретичної і композиторської шкіл. У цьому списку — перший викладач по класу баяна в місцевому музичному технікумі (з 1920-х рр.) М. В. Пономарьов, а також — яскравий педагог і композитор В. Я. Подгорний, музикознавець П. П. Калашнік, композитор В. М. Золотухін.

Віртуозне володіння баяном, глибока фахова обізнаність у народно-інструментальній музичній сфері, примножена на ґрунтовну музично-теоретичну підготовку, а також чималий досвід концертмейстерської роботи зі співаками та інструменталістами зумовили головний напрям композиторської творчості А. П. Гайденка, адже серед його доробку преважують численні твори для народних інструментів: баяна, акордеона, цимбалів, скрипки, домри, бандури, балалайки: сольні, ансамблеві, оркестрові.

Проте в мистецькому багажеві митця є яскраві твори найширшого спектра: оркестрові (для симфонічного колективу та народних інструментів) та хорові опуси (для академічного, народного, дитячого хорів), камерна музика та твори для академічних інструментів — фортепіано, скрипки, віолончелі, валторни, гітари.

Чи не найоригінальнішим і єдиним серед камерних творів у доробку композитора є Соната-елегія для віолончелі та фортепіано «Pro metoгіа», присвячена пам'яті видатного українського віолончеліста, ректора Харківського інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського (1975–1991) Г. Б. Авер'янова й створена за ідеєю та первісною темою його вдови, кандидата мистецтвознавства, професора кафедри історії музики ХІМ ім. І. П. Котляревського З. Б. Юферової (Роценко-Авер'янова, 2013, с. 324).

Хорова творчість А. Гайденка презентована яскравою духовною музикою на канонічні тексти («Богородице, Діво, радуйся», «Достойно єсть»), творами, присвяченими релігійній («Не бойтесь говорить о Боге» (слова О. Романовського), календарно-обрядовій («Щедрий вечір», «Засівна» на слова І. Дробного, «Колядники» на вірші В. Забаштанського) тематиці, громадянсько-патріотичними («Україно, молюся за тебе» на вірші В. Забаштанського) та ліричними зразками.

Одним із найпоказовіших творів А. Гайденка є концерт-триптих «Весни Велесові» для хору з ударними інструментами, у якому автор поєднує архаїчні інтонації з «фарбами» сучасного композиторського письма й виразним ритмічним супроводом ударних інструментів, які, разом з хористами, є повноправними учасниками музично-сценічного дійства.

Визначальною ознакою яскравого оркестрово-хорового твору А. Гайденка — кантати «Чотири дійства» для двох хорів, солістів та оркестру, за визначенням А. Мартинюка (Мартинюк, 2013, с. 285), є синтез сучасних засобів композиторського письма з переосмисленням фольклорних першоджерел.

Особливе місце в хоровому доробку А. Гайденка належить ревієму для мішаного хору а'cappella «Стражденна мати» на слова

В. Забаштанського (1996), присвяченому Голодомору (1932–1933-х рр.) і долученому до програми Меморіального концерту з творів українських композиторів у канадському Торонто під час відзначення 75-х роковин цієї трагедії (Турчин-Дувірак, 2008). Канадська вчена українського походження Т. Турчин-Дувірак (Турчин-Дувірак, 2008) відзначає в цій композиції «фрескову, майже зорову виразність», а на виконавців цього твору — хористів капели ім. П. Майбороди радіокомпанії України, твір справив глибоке враження (Семешко, 2010, с. 71).

Але основну частину доробку А. Гайденка становлять різножанрові композиції для народних інструментів.

Творчості А. Гайденка притаманне не лише глибинне опрацювання й переосмислення старовинного українського фольклору, а й занурення в музичні традиції інших народів — сусідніх і віддалених від України. Так, з-під пера митця вийшли і презентуються на численних концертних майданчиках такі різноманітні за жанрами й виконавським складом твори з яскраво національною визначеністю, як «Serduzkowa biesiada» (за польським танцем «оберек») для бандури з оркестром, пісні «Kukuleczka» та «Чому ти, дівчино», «Польський пейзаж» і «Вавельський собор у Кракові» з циклу «Прелюдії-картини для баяна» (за польськими народними піснями, інструментальними мелодіями, інтонаціями й ритмами), Концерт для акордеона зі струнним квартетом (камерним оркестром) «Esse Homo», в якому переосмислюється старовинна англійська народна мелодія «Зелені рукави», п'єси для скрипки з оркестром народних інструментів: рапсодія для скрипки та баяна «Заграй ми, цигане...», концерт-рапсодія для цимбалів з оркестром «Циганіада» з ромсько-угорськими інтонаціями, пісня «Мерцішор» на слова М. Томенка і концертна п'єса для баяна «Весняна хора» з румунсько-молдавською інтонаційною палітрою, п'ять вальсів для акордеона в стилі французьких мюзетів «Паризькі таємниці», «Балканський триптих» для баяна, концертні п'єси «Плетеніца» та «Невестино коло» для дуету баяністів, з гармонічним забарвленням, мелодійними інтонаціями і ритмами, характерними для південнослов'янських культур, концертна п'єса «Вербунк», яка відтворює словацький народний танець й існує у двох версіях: для баяна та для цимбалів з оркестром, концертна п'єса для двох баянів «Здравейте, друзарі» на болгарські народні теми, фантазія для двох баянів «Вечір у горах», у якій, за визначенням С. Пташенка (Пташенко, 2018, с. 94), «колюритно відтворюється пісенне й танцювальне музикування багатьох народів Кавказу, розкривається образність, навіяна їх побутом, працею, дозвіллям, звичаями».

Водночас і, нерідко, паралельно зі зверненням до музичного фольклору — «від давніх обрядових пісень-плачів, веснянок, хороводних,

ігрових, ліричних пісень до мелодій відносно недавніх часів — міських народних пісень, частівок, коломийок тощо» (Семешко, 2017), А. Гайденко майстерно застосовує й сучасні естрадно-джазові інтонації, гармонії та ритми. Так, якщо Перший концерт для баяна з оркестром характеризується, насамперед, «...зв'язком з народнопісенними витоками, а точніше, з так званим “допісенним” (І. Земцовський) пластом фольклору» (Нижник, 2009, с. 138), то, наприклад, у циклі «Паризькі таємниці», виконаному в стилі французьких мюзетів, який, за твердженням Ю. Дяченка (Дяченко, 2009, с. 375), «є знаковим опусом сучасного баянного мистецтва», композитор використовує естрадно-джазову стилістику, насамперед характерну для французької традиції виконавства на акордеоні: «раптові динамічні контрасти, зміщення акцентів із сильних на слабкі долі тактів, акордовий вступ, віртуозність, яскравість музичних фраз та речень, що є типовим для французьких мюзетів. [...] Типова мелізматика французьких “мюзетів” якісно та професійно впроваджена А. Гайденком у всьому циклі творів. Основою такої мелізматика є: довгі висхідні або низхідні форшлаги по звукам акорду, форшлагіві оспівування окремих звуків, хроматичні форшлагіві ходи (імітація “підїздів” до звуку), морденти, короткі форшлаги» (Дяченко, 2017, с. 375). Згідно з автором, вільне володіння акордеоном дозволило йому застосувати фактурні й технічні прийоми, а також мелізматику, притаманну цьому інструментові (Семешко, 2010, с. 70). Ю. Дяченко наголошує, що в «Паризьких таємницях» «...своєрідністю композиторської техніки автора є поєднання професійного та аматорського виду мистецтва. Такий синтез більш якісно вплинув на розвиток “мюзету”» (Дяченко, 2012, с. 378).

Написаний А. Гайденком на прохання відомого українського баяніста О. Міщенка Другий концерт для баяна з оркестром і записаний цим же професійним музикантом багату фольклорну складову висвітлює за допомогою найрізноманітніших баянних віртуозно-технічних барв.

А. Гайденко активно і вдало експериментує у своїх творах зі сполученням тембрів різних інструментів, на перший погляд неспівставних. Так, створений ним нещодавно концерт для балалайки з камерним оркестром, присвячений першому його виконавцю — талановитому харківському музикантові С. Костогризу, визначається майстерним поєднанням колористичних барв балалайки і струнних, які не лише відтіняють, а й взаємодоповнюють одна одну, створюючи витончені музичні кольори.

Міжнародне визнання творчості А. Гайденка підтверджує відзначення його на Міжнародному конкурсі композиторів — авторів творів для бандури в Торонто Першою премією (концертна п'єса «Світло

червневого місяця»), а також виконання «Циганіади», написаної для Міжнародного конкурсу ім. Г. Хоткевича не лише під час проведення цього мистецького форуму, а й, згодом, на VI конгресі цимбалістів на концертних цимбалах системи «Шунда» та під час гастрольного туру в Будапешті, Празі, Штутгарті, а нещодавно й у Мексиці (соліст — блискучий молодий український музикант молдавського походження М. Захарія), перекладення цього твору на білоруські цимбали та схожий з цимбалами китайський янгчін, наявність фондових записів численних композицій митця не лише в Україні, а й у Росії. Разом з іншими відомими сучасниками-колегами — М. Скориком, В. Сильвестровим, Є. Станковичем, Л. Дичко, Б. Фільц і найяскравішими представниками молодшого покоління — В. Рунчаком, Ю. Алжневим, І. Гайденком, О. Щетинським, О. Козаренком та ін. А. Гайденко своєю творчою, педагогічною і громадською діяльністю робить неоціненний внесок у розвиток сучасної української музичної культури, її популяризацію в різних країнах і на різних континентах.

Визначальним компонентом характеристики А. Гайденка — людини й митця є те, що його не залишають байдужим людські почуття і хвилювання. Він упевнений: «...байдужа особистість, до того ж егоїстична, яка не любить ані цей світ, ані людей, не може створити щось значиме для інших людей. Творчість — це відзеркалення почуттів людини, його ставлення до явищ, що викликані життєвими колізіями, засобами мистецтва [...]» (Семешко, 2010, с. 71). Головним критерієм для митця в процесі створення нового музичного опусу є, за його власними словами, «ясність задуму, щирість висловлювання, апеляція не лише до розуму слухача, але й до його почуттів, концертність й легкість сприйняття попри будь-які складності сучасних композиторських технік» (Семешко, 2010, с. 66). Як зазначає сам А. Гайденко, він намагається почути створене вухами слухача для того, щоб примусити людину співпереживати разом із ним (Семешко, 2010, с. 68).

Загальний світлий настрій більшості творів А. Гайденка пояснюється здоровим світовідчуттям їхнього автора. За влучним визначенням А. Семешка, з яким погоджується й сам А. Гайденко, його музиці властиві «гармонійність, урівноваженість пропорцій форми, чіткість і рельєфність тематичних характеристик. [...] Навіть у драматичних творах відчувається тяжіння до світлих і незамулених образів. Попри використання сучасних засобів композиторського письма, музика А. Гайденка є глибоко романтичною» (Семешко, 2010, с. 70).

Висновки. Головними характеристиками творчості А. Гайденка є часте звернення до найрізноманітніших фольклорних зразків, але не просте

їх цитування або гармонічне опрацювання, а авторське точне перетворення фольклорних інтонацій, поєднання романтичного світовідчуття зі складною сучасною поліритмічною і гармонічною композиторською мовою, яка базується на тональній основі, а також — у більшості створених ним опусів — імпровізаційність, що тісно пов'язана з народними інструментальними й пісненими традиціями. Оптимістичність найрізноманітніших опусів митця, примножена на легкість їхнього сприйняття й розуміння і музикантами-професіоналами, і широкою аудиторією, робить їх популярними серед широкого загалу. Проте це не свідчить про намагання композитора спрощувати свою музичну мову або підлаштуватися під очікування публіки. Навпаки, А. Гайденко своїми творами немов би «наближує» пересічних слухачів до власного світосприйняття, апелюючи до їхніх найінтимніших, найтонших почуттів завдяки поєднанню широкості музичного висловлювання і високого професіоналізму досвідченого поважного майстра.

Перспективи подальших досліджень стосуються аналізу своєрідності композиторського стилю А. П. Гайденка в контексті жанрової варіабельності його творчості.

Список посилань

- Баран, Т. (2008) *Цимбали та музичний професіоналізм*: підручник. Львів: Афіша.
- Башмакова, Н. В. і Мушинський, В. В. (2017). *Концерт для баяна з оркестром № 1 Анатолія Гайденка*: аспекти композиторської інтерпретації жанру. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*: збірник наукових статей, 13, 5–15. Дніпро: ГРАНІ.
- Большакова, Т. В. (2007) *Концертні твори для баяна А. Гайденка*: посібник для студентів та викладачів вищих музичних навчальних закладів. Харків: ХДАК.
- Вербицька-Шокот, І. В. (2007) *Жанр реквієму в хоровій творчості українських композиторів порубіжжя тисячоліть* (Автореферат дисертації ... кандидата мистецтвознавства (17.00.03 — музичне мистецтво)). Харківський державний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків.
- Гуцал, В. (1997). Він торує власний шлях. *Культура і життя*, 2.
- Дуфанець, М. Т. (2016). *Оригінальний концертний репертуар для бандури* (Дипломна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» [Рукопис]). Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів.
- Дякунчак, Ю. И. и Душный, А. И. (2016). Творчество для баяна-аккордеона композиторов Украины конца XX — начала XXI веков: стилевые особенности. *Наука, искусство, культура*: сборник научных трудов. ГБОУ ВПО Белгородский государственный институт искусств и культуры, 4(12), 16–24.

- Дяченко, Ю. (2012). Естрадно-джазова стилістика в творчості харківських композиторів-баяністів. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*: збірник наукових статей, 36, 368–380. Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків.
- Срьоменко, А. Ю. (2018 (1)). Дитяча музика А. Гайденка: Баянні цикли дидактично-інструктивної спрямованості. *Культура України*, 61, 74–85.
- Срьоменко, А. Ю. (2018 (2)). Сонати А. Гайденка для баяна соло в контексті розвитку жанру в Україні. *Мистецтвознавчі записки*, 33, 296–305.
- Имханицкий, М. (1999). Композиторы-юбиляры Харьковского института искусств. *Народник*, 3.
- Мартинюк, А. (2013). Епістемологічна цінність творчої діяльності Вячеслава Палкіна. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти* : збірник наукових статей, 38, 279–292.
- Нижник, А. (2009). Украинский баянный концерт 1970-х годов: тенденции развития жанра. *Музичне мистецтво*, 9, 133–141. Донецька державна музична академія ім. С. С. Прокоф'єва, Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Донецьк — Львів: Юго-Восток.
- Пташенко, С. В. (2018). Специфіка пісенно-танцювальної жанровості у творах для баяна Анатолія Гайденка. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 48, 85–101. Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків.
- Рощенко-Аверьянова, Е. (2013). Универсализм творческой личности виолончелиста Г. Б. Аверьянова. *Музичне мистецтво і культура*: науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової, 17, 317–328. Одеса.
- Рудакова, С. (1998). Служіння музиці. *Музика*, 5.
- Семешко, А. (2017). Анатолію Гайденку — 80! *Українська музична газета*, 4 (106). Жовтень-грудень.
- Семешко, А. А. (2010). *Портреты современных композиторов-баянистов* (в форме диалогов). Анатолий Гайденко. 84. Харьков: Майдан.
- Турчин-Дувірак, Т. (2008). *Меморіальний концерт до 75-их роковин Голодомору в Україні*. Retrieved from http://www.infoukes.com/newpathway/46-2008_Page-11-1.html (date of request: 29.11.2018).
- Черкашина, М. і Гейвандова, К. (1981). Композитор, фольклор, традиція. *Культура і життя*, 17 вересня.
- Юферова, З. (1985). Це було під Рівне. *Культура і життя*, 2 червня.

References

- Baran, T. (2008). *Dulcimers and musical professionalism: textbook*. Lviv: Playbill. [in Ukrainian].
- Bashmakova, N. V., Mushinsky, V. V. (2017). Concert for a bayan with an orchestra № 1 by Anatolii Haidenko: aspects of composer's interpretation of genre. *Opinion of musicologist of Dnipropetrovsk Oblast: collection of the scientific articles*, 13, 5–15. Dnipro: VERGES. [in Ukrainian].

- Bolshakova, T.V. (2007). *Concert works for the bayan of A. Haidenko: manual for students and teachers of higher music educational establishments*. Kharkiv: KhSAC. [in Ukrainian].
- Verbitska-Shokot, I. V. (2007) *A genre of requiem is in choral work of the Ukrainian composers of border millenniums (Abstract of dissertation ... candidate of art study (17.00.03 — music art))*. The Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky. Kharkiv. [in Ukrainian].
- Gutsal, V. (1997). He is directed by an own way. *Culture and life*, 2. [in Ukrainian].
- Dufanec, M. T. (2016). *Original concert repertoire for a bandura: diploma work on the receipt of educationally-qualifying level master's degree [Manuscript]*. Lviv National Musical Academy named after Mykola Lysenko. Lviv. [in Ukrainian].
- Dyakunchak, Y. I, Dushniy, A. I. (2016). Work for the bayan-accordion of composers of Ukraine of the late 20th — early 21st centuries: stylish features. *Science, art, culture: collection of scientific works. GBOU VPO the Belgorod state institute of arts and culture*, 4 (12), 16–24. [in Russian].
- Dyachenko, Y. (2012). To Vaudeville-jazz style in work of the Kharkiv bayan composers. *Issues of co-operation of art, pedagogics and theory and practice of education: Collection of the scientific articles*, 36, 368–380. The Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky. Kharkiv. [in Ukrainian].
- Yeriomenko, A. Y. (2018 (1)). Child's music of A. Haidenko: Bayan cycles of didactics-instructional orientation. *Culture of Ukraine*, 61, 74–85. [in Ukrainian].
- Yeriomenko, A. Y. (2018 (2)). Sonatas of A. Haidenko for the bayan solo in the context of development of genre in Ukraine. *Study of art messages*, 33, 296–305. [in Ukrainian].
- Imkhanitsky, M. Anniversaries of the Kharkov Institute of Arts (1999). *Populist*, 3. [in Russian].
- Martyniuk, A. (2013). Epistemological value of creative activity of Vyacheslav Palkin. *Issues of co-operation of art, pedagogics and theory and practice of education: collection of the scientific articles*, 38, 279–292. The Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky. Kharkiv. [in Ukrainian].
- Nyzhnyk, A. (2009). Ukrainian bayan concert of 1970^s : progress of genre trends. *Musil art*, 9, 133–141. Donetsk State Musical Academy named after S. S. Prokofiev, Lviv National Musical Academy named after M. V. Ly-senko. Donetsk — Lviv — Southeast. [in Russian].
- Ptashenko, S. V. (2018). A specific of song-dancing genre is in works for the bayan of A. Haidenko. *Issues of co-operation of art, pedagogics and theory and practice of education*, 48, 85–101. Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky. Kharkiv. [in Ukrainian].
- Roschenko-Averyanova, E. (2013). Universalism of creative personality of violoncellist G.B. Averiyarov. *Music art and culture: scientific announcer of the Odessa National Musical Academy the named by A.V. Neszhdanova*, 17, 317–328. Odessa. [in Russian].

- Rudakova, S. (1998). Service to music. *Music*, 5. [in Ukrainian].
- Semeshko, A. (2017). To Anatolii Haidenko — 80! *Ukrainian musical newspaper*, 4 (106). October-December. [in Ukrainian].
- Semeshko, A. A. (2010). *Portraits of modern bayan composers (in form of dialogues)*. Anatoliy Haidenko. 84. Kharkiv : Maidan. [in Russian].
- Turchin-Duvirak, T. (2008). A memorial concert is to the 75th anniversaries of Holodomor in Ukraine. [in Ukrainian].
- Cherkashina, M., Geivandova, K. (1981). Composer, folklore, tradition. *Culture and life*, on September, 17. [in Ukrainian].
- Yuferova, Z. (1985). It was under Rivne. *Culture and life*, June, 2. [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 08.08.2019 р.